

RECEȚIONAT

Ministerul Educației și Cercetării

la data: _____

RAPORT ANUAL
privind activitatea organizației de drept public din domeniile cercetării și inovării
finanțate instituțional

Organizația Institutul de Ftiziopneumologie ”Chiril Draganiuc”

termen de executare: **31 decembrie 2022**

Conducătorul organizației

Doina RUSU
(numele, prenumele)

(semnătura)

L.Ș.

Chișinău, 2022

ACTIVITĂȚI REALIZATE ÎN CADRUL FINANȚĂRII INSTITUȚIONALE

Nr.	Denumirea activității	Rezultate
I. Activități ce rezultă din îndeplinirea funcțiilor și a atribuțiilor prevăzute de statutul organizațiilor		
1.	Editarea de lucrări științifice și științifico-metodice, precum și de reviste științifice	Lucrări științifice și științifico-metodice - 64
2.	Susținerea și dezvoltarea colaborării științifice cu organizații internaționale; dezvoltarea de legături directe cu organizații similare din domeniile cercetării și inovării din țară și din străinătate	USM „Gh. Popa”, Spitalul Clinic de Pneumologie Iași, România; Koch-Metschnikow-Forum, Berlin, Germania; Universitatea din California, San Diego; Centrul Științific din Borstel, Germania; Universitatea de Medicină din Bucovina; Institutul de cercetare în științele sănătății IP, Badalona, Spania; Universitatea Umea, Suedia, Universitatea națională I.I. Mechnikov Odesa, Ucraina, Genome Identification Diagnostics GmbH, Straßberg, germania, Owlstone Medical Ltd, Milton, Marea Britanie; Rețeaua euresist geie, Roma, Italia; Instituția publică la clinica santaros spitalul universității Vilnius, Lituania; Universitatea de Medicină din Hanovra, Hannover Unified Biobank, Germania; Universitatea din Lübeck, Germania; Academia Internațională de Limfologie Interdisciplinară și Reabilitare endoecologică (Fed. Rusă), Universitatea de Medicină din Bucovina, Ucraina; USMF „Nicolae Testemițanu”, Universitatea din Tbilisi, Georgia, Universitatea Națională de Medicină din Harkov, Ucraina. Centrul de Imunodeficiență cronică, Freiburg, Germania.
3.	Susținerea și dezvoltarea bazei tehnico-științifice și celei experimentale	Electrocardiograf cu canale multiple ECG-1103, unitate radiodiagnostica mobila SONIALVISION G4, DuoDiagnost; Systec GmbH, Analizator biochimic automatat, Analizator hematologic automat PCE 210N, Electrocardiograf MAC 2000 GE; MGIT 960 Starter Group; Microscop optic cu cameră DM-750; Balanță electronică analitică AS 220; Biological safety cabinet class II As cu UPS; Centrifugă ST 16; Coagulometru semiautomat.; Microscop Primo Star iLED; Microscop Primo Star iLED, basic; Vortex V1 Plus; Shaker PSU 10i with platform Bio pp-4; Termostat-3 buc.; Termostat TV-80-1; Pipete automate 100-1000 ml-LC; Pulsoximetru; Autoclav 100 ml cu încărcare verticală.
4.	Stimularea creativității științifice, organizarea de cursuri de perfecționare și de recalificare a specialiștilor în domeniu, evaluarea personalului, conform prevederilor cadrului normativ	Cursuri de perfecționare a specialiștilor în domeniu - 4

5.	Participarea la diferite concursuri pentru obținerea finanțării domeniilor cercetării și inovării	H2020; Fundația Germană Alexander von Humboldt. ADVANCE-TB_COST.
7.	Asigurarea testării, certificării și standardizării unor produse, servicii și procese noi sau perfecționate	Metodă de apreciere a activității antiinflamatoare a substanțelor biologice active asupra capacității de producere a hidrogenului sulfurat de către un țesut biologic.
8.	Alte acțiuni statutare	Participare în realizarea Programului național de răsuons la tuberculoză pentru anii 2021-2025.

II. Activități ce rezultă din îndeplinirea acțiunilor din Programul național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023

1.	Amplificarea interacțiunii cu mass media și principalii formatori de opinie din mediul on-line	Numărul aparițiilor și publicațiilor în mass media - 1
2.	Sporirea numărului de tineri (studenți, masteranzi, doctoranzi ș.a.) implicați în proiecte de cercetare și inovare	1 masterand; 4 doctoranzi
	Stimularea cercetării colaborative între universități și institute de cercetare prin finanțarea proiectelor comune, inclusiv programe de doctorat	1. Numărul de proiecte commune - 6 2. Numărul de studenți doctoranzi / masteranzi antrenați – 1/4 3. Numărul de publicații - 64 4. Ponderea proiectelor commune – 75%
	Organizarea activităților cu caracter Științifico-social cu participarea universităților_ și institutelor de cercetare	Număr de activități organizate - 1 2._ Număr de cercetători antrenați - 7 3. Număr de studenți/masteranzi antrenați- 1
	Elaborarea rapoartelor de implementare a proiectelor de cercetare și inovare	Elaborate rapoarte de implementare a proiectelor de cercetare și inovare pentru anul de referință, anul 2022.
	Organizarea programelor de găzduire a elevilor studenților și cadrelor didactice cu ocazia zilelor ușilor deschise și sărbătorilor tematice Ziua Mondială a Științei, Ziua nternațională a femeilor în știință, etc.)	Participare cu stand în cadrul Expoziției naționale „Știința pentru pace: creativitate, experiență, perspective” organizată la 10 noiembrie 2022 de către AȘM în contextul Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare.
	Menținerea dialogului cu reprezentanții societății civile	1. Număr de consultări/evenimente - 2 2. Număr de participanți - 67 1. Atelierul de lucru cu genericul ”Implicarea organizațiilor societății civile în realizarea activităților de răspuns la tuberculoză: realizări, impedimente, perspective”. 5 februarie 2022 2. Conferință cu organizațiile societății civile active în domeniul TB și HIV: Diseminarea rezultatelor cercetărilor științifice. 21 iulie 2022.

III. Activități ce rezultă din îndeplinirea acțiunilor din alte documente de politici/acte normative

1.	Asigurarea diagnosticului tuberculozei prin susținerea constantă și extinderea metodelor contemporane de diagnostic	Se studiază cele mai potrivite praguri pentru CAD (software-ul InferRead DR Chest) pentru a sprijini depistarea tuberculozei în grupurile cu risc sporit pentru tuberculoză. Au fost implementate regimuri scurte de tratament în tuberculoza multidrogrezistentă, metode de diagnostic rapid al tuberculozei: molecular genetice: Gene Xpert, LPA; cultural lichidă – BACTEC, care asigură un diagnostic diferențiat pentru tuberculoză în rândul persoanelor cu simptome caracteristice tuberculozei, în special, la depistarea activă a tuberculozei în grupurile cu risc și vigilență sporită pentru tuberculoză.
2.	Realizarea activităților sinergice cu alte programe naționale de sănătate și determinante sociale	Activități în cadrul Programelor naționale de răspuns la tuberculoză și prevenire și control al HIV/SIDA/ITS
3.	Consolidarea capacităților pentru realizarea unui control eficient al co-infecției TB/HIV	Realizarea activităților de management al pacienților cu co-infecție TB/HIV.
4.	Asigurarea măsurilor de profilaxie specifică și nespecifică	Au fost realizate activități de educare și informare (materiale, intervenții mass media etc.) în legătură cu Ziua mondială de combatere a tuberculozei, a astmului bronșic, a bronhopneumopatiei obstructive cronice.
5.	Consolidarea capacităților resurselor umane implicate în controlul TB	Participare în instruirea continuă a personalului din serviciului de ftiziopneumologie și din alte servicii: asistență medicală primară, specializată, sănătate publică, rezidenților. Desfășurarea cursului de instruire pentru ftiziopneumologi cu genericul „ <i>Tuberculoza și Covid-19</i> ”, 08-10 februarie 2022 În perioada 19-21 aprilie 2022 s-a desfășurat cursul de instruire cu genericul „ <i>Diagnosticul microbiologic al tuberculozei</i> ”.
6.	Ajustarea cadrului normativ în controlul tuberculozei	Sunt în proces de actualizare protocoalele clinice naționale: PCN-123 „ <i>Tuberculoza la adult</i> ” și PCN – 55 <i>Tuberculoza la copil</i> .
7.	Elaborarea, editarea și distribuirea materialelor educaționale și informative despre tuberculoză grupurilor-cheie	Participare în elaborarea distribuția materialelor educaționale și informative despre tuberculoză grupurilor cu risc sporit de dezvoltare a tuberculozei.

IV. Alte activități realizate		
1.	Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor internaționale	Comitetul de Redacție: Iavorschi C., dr. hab. în șt. med., prof. cercetător, “Вестник Центрального научно–исследовательского института туберкулеза”.
2.	Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor naționale	Membru: Iavorschi C., dr. hab. în șt. med., prof. cercetător, „Sănătate publică, economie și management în medicină revistă științifico-practică”. Iavorschi C., dr. hab. în șt. med., prof. cercetător, „Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale”. Tudor E., dr. în șt. med., conf. cercetător, “Cronica sănătății publice”. Iavorschi C., dr. hab. în șt. med., prof. cercetător, „OH RM ONE HEALTH RISC MANAGEMENT”.
3.	Referent științific al revistei cotate ISI	1. Journal: <i>Genes and Immunity</i> (ISSN: 1466-4879). Title: SLC11A1 genetic variation and low expression may cause immune response impairment in TB patients. Manuscript number: 2021-GENE-108. 2. Journal: <i>Gene Reports</i> (ISSN: 2452-0144). Title: Association between NOD2 Gene polymorphisms and Susceptibility to Pulmonary Tuberculosis in Zahedan, Southeast Iran. Manuscript number: GENREP-D-21-00802R2 3. Journal: <i>Genomics</i> (ISSN: 0888-7543). Title: A multi-phenotype genome-wide association study of clades causing tuberculosis in a Ghanaian- and South African cohort. Manuscript number: GENO_2020_1468R1.
4.	Referent Seminarul Științific de profil/Consiliul științific specializat	Comisia de susținere publică a tezei de doctor habilitat. Teza de doctor habilitat în științe medicale cu tema: „Manifestările clinico-imagistice, funcționale și microbiologice în bronșiectazii la adult”, la specialitatea 321.01 - Boli interne. Postdoctorand: Oxana Munteanu, Disciplina de Pneumologie și Alergologie, USMF ”Nicolae Testemițanu”. 9 noiembrie 2022. Recenzent: <i>Pisarenco Sergiu</i> , doctor habilitat în științe medicale, conferențiar universitar Consiliului științific specializat D321.04-22-12. Teză de dr. în șt. med. „Particularitățile de evoluție, calitatea vieții și pronosticul spondiloartritei anchilozante la femei”. Specialitatea 321.04 – Reumatologie. 28.09.2022. Doctorand: Sarbu

		<p>Oxana. Conducător științific: Groppa L., dr. hab. în șt. med., prof.univ. Consultanț științific: Rotaru L., dr. hab. în șt. med., conf.univ.</p> <p>Referent: <i>Ghinda Serghei</i>, doctor habilitat în științe medicale, profesor cercetător</p>
5.	Lecții la invitație la cursuri de instruire	<p>Cursuri de formare continuă: (Catedra de Pneumoftiziologie): Denumirea cursului: <i>Diagnosticul diferențial ale bolilor aparatului respirator și a tuberculozei</i>. Perioada: 10.01.2022-28.01.2022 Iavorschi Constantin, doctor habilitat în științe medicale, profesor cercetător Denumirea cursului: <i>Tuberculoza la copii</i>. Perioada: 16.05.2022-31.015.2022. Iavorschi Constantin, doctor habilitat în științe medicale, profesor cercetător Denumirea cursului: <i>Ftiziopneumologie</i>. Perioada: 05.09.2022-23.09.2022. 05.12.2022-23.12.2022. Iavorschi Constantin, doctor habilitat în științe medicale, profesor cercetător</p> <p>Cursuri de formare continuă: (Catedra de oftalmologie și optometrie): Denumirea cursului: <i>Medicația intravitreană a patologiilor oculare</i>. Velixar E. Perioada: 17.10-26.10.2022.</p>
7.	Membru al Consiliul Științific de susținere a tezei de doctor în științe medicale	<p>Membri Comisiei: <i>Iavorschi Constantin</i>, doctor habilitat în științe medicale, profesor cercetător <i>Ghinda Serghei</i>, dr hab. în șt.medii., prof. cercet. <i>Ion Haidarlî</i>, dr hab. în șt.medii., prof. cercet</p> <p>Comisia de susținere publică a tezei de doctor habilitat. Teza de doctor habilitat în științe medicale cu tema: „Manifestările clinico-imagistice, funcționale și microbiologice în bronșiectazii la adult”, la specialitatea 321.01 - Boli interne. Postdoctorand: Oxana Munteanu, Disciplina de Pneumologie și Alergologie, USMF ”Nicolae Testemițanu”. 9 noiembrie 2022.</p> <p>Membru Comisiei: <i>Ghinda Serghei</i>, dr hab. în șt.medii., prof. cercetător</p> <p>Comisia de susținere publică a tezei de doctor habilitat. „Compuși noi cu acțiune asupra microorganismelor izolare din ulere trofice”. Competitor Bălan Greta 313.03 – Microbiologie, Virusologie medicală, 5 iulie 2022. Consultanți științifici: Rudic Valeriu, dr. hab. șt. biol., prof. univ., Om Emerit, academician Gulea Aurelian, dr. hab. șt. biol., prof. univ., Om Emerit, academician</p>

8.	Președinte/ secretar al seminarului științific de profil	<p>Profilul: 321. <i>Medicină generală</i>; 312. <i>Fiziologie</i> Specialitatea: 313.01. <i>Imunologie</i>; 313.02. <i>Microbiologie, virusologie medicală</i> : Ghinda S., Procopișin L., Profilul: 321. <i>Medicină generală</i> Specialitățile: 321.07. <i>Ftiziopneumologie</i>; 321.25. <i>Alergologie</i> Iavorschi C., Simionică Iu.</p>
9.	Membru al seminarului științific de profil	<p>1. Profilul: 321. <i>Medicină generală</i> Specialitatea: 321.07. <i>Ftiziopneumologie</i>; 321.25. <i>Alergologie</i> Procopișin L., Iavorschi C., Djugostran V., Ghinda S., Crudu V., Haidarlî I., Martîniuc C., Moscovciuc A., Pisarenco S., Rîvneac L., Tudor E.</p> <p>2. Profilul: 321. <i>Medicină generală</i> Specialitatea: 321.01. <i>Boli interne (Pulmonologie)</i>; 321.07. <i>Ftiziopneumologie</i>; 321.25. <i>Alergologie</i> Procopișin L., Djugostran V., Martîniuc C., Ghinda S., Haidarlî I., Pisarenco S., Tudor E.</p> <p>3. Profilul: 321. <i>Medicină generală</i>; 312. <i>Fiziologie</i> Specialitatea: 313.01. <i>Imunologie</i>; 313.02. <i>Microbiologie, virusologie medicală</i>: Procopișin L., Privalov E.</p> <p>4. Profilul: 311. <i>Anatomie și morfologie</i>; 351. <i>Medicină interdisciplinară</i> Specialitățile: 311.01. <i>Anatomia omului</i>; 311.02. <i>Anatomie patologică</i>; 311.03. <i>Histologie, citologie și embriologie</i>; 351.01. <i>Medicină legală</i> Haidarlî I.</p> <p>5. Profilul: 321. <i>Medicină generală</i> Specialitățile: 321.16. <i>Otorinolaringologie</i>; 321.17. <i>Oftalmologie</i> Tudor E.</p> <p>6. Profilul: 313. <i>Imunologie, microbiologie, virusologi</i>; 321. <i>Medicină generală</i> Specialitățile: 313.01. <i>Imunologie</i>; 321.01. <i>Boli interne (Nefrologie)</i>, 321.04. <i>Reumatologie</i>: Ghinda S.</p> <p>7. Profilul: 315. <i>Biochimie și biologie moleculară</i> Specialitatea: 315.01. <i>Biochimie medicală</i>; 315.02. <i>Biologie moleculară și genetica medicală</i> Ghinda S.</p>

10.	Impactul și relevanța științifică	<p>Medalii de aur obținute la expoziții și saloane internaționale</p> <p>1. "In recognition of high scientific contribution and loyalty to the XXVI-th INTERNATIONAL EXHIBITION OF INVENTICS INVENTICA 2022" Iasi, Romania cu diploma de excelență și medalia de aur pentru un invenție «<i>Method for assessing the influence of biologically active substances on hydrogen sulphide production capacity by a biological tissue</i>» Autori: PANTEA, V.; ANDRONACHE, L.; SARDARI, V.; FULGA, A.; ȘVETȚ, I.; GAMANIUC, M.; GHINDA, S.; POPA, V.</p> <p>2. Salonul Internațional Invenții și inovații «Traian Vuia», Timișoara cu medalia de aur pentru invenție "Metodă de apreciere a activității antiinflamatoare a substanțelor biologice active asupra capacității de producere a hidrogenului sulfurat de către un țesut biologic". Autorii: PANTEA, V.; ANDRONACHE, L.; SARDARI, V.; FULGA, A.; ȘVETȚ, I.; GAMANIUC, M.; GHINDA, S.; POPA, V.</p> <p>Medalii de bronz obținute la expoziții și saloane internaționale</p> <p>1. EURO INVENT 14 EDITION European Exhibition of creativity and innovation recognition, Iasi, Romania cu diploma de excelență și medalia de bronz pentru un invenție «<i>Method for assessing the influence of biologically active substances on hydrogen sulphide production capacity by a biological tissue</i>». Autorii: PANTEA, V.; ANDRONACHE, L.; SARDARI, V.; FULGA, A.; ȘVETȚ, I.; GAMANIUC, M.; GHINDA, S.; POPA, V.</p>
11.	Membru/președinte al comitetului organizatoric/științific manifestări naționale cu participare internațională	<p>1. Conferință științific-practică cu participare internațională cu genericul "Regimuri scurte de tratament al tuberculozei multidrogrezistente", 09 septembrie 2022. Tudor E., Iavorschi C.</p> <p>2. Conferință științifică anuală, secția „Probleme actuale în dermatovenerologie, pneumoftiziologie, radiologie și imagistică”,</p>

		<p>19-21 octombrie 2022. Iavorschi C., președinte.</p> <p>3. Conferință cu organizațiile societății civile active în domeniul TB și HIV: <i>Diseminare a rezultatelor cercetărilor științifice</i>. 21 iulie 2022.</p>
12.	Membru/președinte al comitetului organizatoric/științific manifestări științifice internaționale	<p><i>Tudor E.</i>, membru al comitetului științific și moderator în cadrul Conferinței științifico-practică: <i>“A cincea conferința internațională cu genericul „În căutarea cîilor de eliminare a tuberculozei în ASIA”</i>. Organizatori: Centrul Național pentru Boli Infecțioase (NCDC) sub auspiciile Ministerului Sănătății din Mongolia, în cooperare cu Asociația Națională a Tuberculozei din Coreea (KNTA). 15-16.12.2022.</p>
13.	Președinte/membru organizații de profil	<p>Membru al Societății de Ftiziopneumologie din R. Moldova</p> <p>Membru al Societății de Alergologie și imunologie. Rusia</p> <p>Membru al Societății de Otorinolaringologie din R. Moldova</p> <p>Membru al Societății Române de Pneumologie. Romania</p> <p>Membru TBNET</p> <p>Membru al Societății Europene de Microbiologie Clinică (ESCMID)</p> <p>Membru Asociația de Endoscopie, Chirurgie minim-invazivă și ecografie. R. Moldova</p> <p>Membru Asociația de Micobacteriologie și Microbiologie clinică din R. Moldova.</p> <p>Membru Bordul de Regenți a Asociației Mondiale pentru Bronhologie și Pneumologie interventională (WABIP)</p> <p>Coordonator Moldova. Rețele de cooperare științifică pentru tuberculoză în Europa de Est și Asia Centrală (Rusia, Belarus, Kârgâzstan, Moldova, Tadjikistan) și membrii Consiliului de Experți</p> <p>membru a Seminarului de profil la specialitățile „Diagnosticul de laborator, imunologie și alergologie” și „Ftiziopneumologie”;</p> <p>Membru a Seminarului de profil la specialitățile „Boli infecțioase”;</p> <p>Membru a Comisiei de atestare a medicilor de laborator din RM.</p> <p>Membru a Comisiei de atestare a medicilor ftiziopneumologi din RM.</p>
14.	Rapoarte, comunicări și lecții la invitație la conferințe naționale, seminare.	<p>1. Tudor, E.; Privalova, E.; Kiroshka, V.; Ginda, S.; Zinchenko, N;; Brumar, A. Interacțiunea dintre producția de TNF-γ și formarea de blast la pacienții cu tuberculoză pulmonară</p>

		<p>recurentă. “A cincea conferința internațională cu genericul „În căutarea cîilor de eliminare a tuberculozei în ASIA” Ulaanbaatar, Mongolia, 15-16.12.2022</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Pisarenco, S.V., David, A.V., Manea, M.L., Stanceva, M.V., Cula, E.N., Voloșciuc, I.V., Pisarenco, C.S. Medical, organizational and legal aspects of the activity of national committee on management of drug-resistant tuberculosis. În: 5th International Scientific Conference „Seeking Ways to Eliminate TB in Asia”: 15-16 Septembrie 2022. 3. Martîniuc C. Eficacitatea Nebivololului la pacienții cu afecțiunile pulmonare și patologii mixta cardio-pulmonară. Conferința științifico-practică, 12 aprilie, or. Bălți, Moldova. 4. Velixar E. “Actualități în tuberculoza oculară”. Conferința Asociației oftalmologilor din R. Moldova, cu participare internațională, 6-7 mai 2022, Chișinău. 5. Crudu V. Evaluation of sensitivity and specificity of molecular tests for detecting the resistance of M. tuberculosis from the raw sputum and isolates strains. Conferința Anuală a Societății Europene de Mycobacteriologie. 26-29 June 2022, Bologna, Italy 6. Ciobanu N. Diagnostic accuracy of molecular assays for drug susceptibility testing of m.tuberculosis using a raw sputum and isolated strains. Conferința Anuală a Societății Europene de Spirologie. 04-08 Septembrie 2022. 7. Pisarenco N., Condrațchi D., Pisarenco S., Martîniuc C. Mortalitatea generală după principalele cauze de deces în Republica Moldova. Conferința științifică anuală „Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță”. 19-21 octombrie 2022
15.	Teze de master susținute în anul 2022.	<p>Masterand Ciobanu Zinaida. ”Polimorfisme ale genelor STAT4 și NFKB1 în dezvoltarea tuberculozei pulmonare”.</p> <p>Conducător științific: Tudor E., dr. în șt. med., conf. cercet.</p> <p>Consultant științific: Varzari A., dr. în șt. biol., conf. cercet.</p>

**FIȘA DE PREZENTARE A ACTIVITĂȚILOR DE CERCETARE ȘI INOVARE ȘI A
REZULTATELOR OBTINUTE ÎN CADRUL FINANȚĂRII INSTITUȚIONALE¹**

I. Sumarul activităților realizate

<i>Activități planificate</i>	<i>Activități realizate și rezultate obținute* în cadrul finanțării instituționale pentru anul 2022</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1. A studia particularitățile clinice și de tratament ale recidivei tuberculozei pulmonare. 2. A studia aspectele microbiologice ale recidivei tuberculozei pulmonare. 3. Determinarea factorului imunogenetic în dezvoltarea tuberculozei. 4. Studiarea Reacțiilor de Adaptare Nespecifice Generale și nivelelor de reactivitate la bolnavi cu coinfecție TB/HIV în dependență de de prezența patologiilor concomitente. 5. Cercetarea caracterului intoxicației la pacienții cu TB/HIV. 6. Cercetarea activității antimicrobiene <i>in vitro</i> a substanțelor active investigate și a amestecurilor model. 	<p>Conform datelor obținute, 79% (184) cazuri ai fost cu recidivă a tuberculozei (TB) din caz nou de tuberculoză și 21% (49) din cazuri de tuberculoză cu recidivă în anamnestic. Din cazurile cu recidivă din recidivă 75,5% sunt fost cu 2 recidive în anamnestic, 22,4% cu 3 recidive și 2,1% cu o recidivă. În 142(60,9%) de cazuri recidiva TB s-a dezvoltat în mai mult de 5 ani cu durată medie de dezvoltare de 147±8,94 luni. În termen de mai puțin de 5 ani s-a dezvoltat recidiva în 91 (39,1%) de cazuri, în medie 37±8,94 luni. Din caz nou recidiva TB în 67,9% s-a dezvoltat în termen de peste 5 ani, în cazurile de recidivă din recidivă în 65,4% s-a dezvoltat în termen de mai puțin de 5 ani. În total, durata medie de dezvoltare a recidivelor este de 109±7,19 luni. Cu privire la starea socială a pacienților cu recidivă a TB pulmonară, s-a determinat a fi complexă. Repartizarea pacienților în funcție de dezvoltarea recidivei și de tipul de activitate (muncă, student, pensionar, șomer etc.) s-a constatat că în lotul cu recidive din caz nou a predominat neagajați în câmpul muncii 43,5%, pacienți cu dezabilitați au predominat în cazurile cu recidivă din recidivă în 29,8% cazuri. În toate cazurile a predominat forma clinică infiltrativă 86,8% cazuri. Câte un caz a fost cu recidivă - pleurezie TB, spondilită TB și TB a țesuturilor moi. Aceste forme de recidivă a fost din TB caz nou. Toate cazurile studiate au fost cu faza evolutivă a procesului tuberculos cu predominarea infiltrației cu distrucție, în special în cazurile cu TB din recidivă 61,2% cazuri. Conform localizării procesului și a gradului de extindere se remarcă predominarea procesului bilateral extins cu 63,3% cazuri în TB din recidive.</p> <p>Din acuze a predominat fatigabilitate în 92,% cazuri, dispnee în 66,1% cazuri scădere ponderală în 64,8%, pierderea poftei de mâncare în 65,7%, febră 42,5%,</p>

dureri retrosternale 66,1% cu predominare în cazurile din recidivă 73,6%. Cu o complicație a TB au fost în 32,2% și 2 și mai multe s-a determinat în 17,2% cazuri, printre care hemoptizie a predominat în recidivă din caz nou în 19,6 % cazuri și intoxicația TB în 74,2% cazuri. În recidiva din recidivă a predominat pneumotorax 10,3% în comparație cu 3,1% în cazurile de TB caz nou. Printre alte complicații atalectazie 1,8%, cord pulmonar 1,2%, amiloidoza 13,2%.

Printre maladiile concomitente a predominat alcoolismul în ambele loturi 30,5%. În lotul cu recidivă din recidivă a prevalat bolile hepatice în 22,5%, patologia cardiovasculară 14,3%, boli ale SNC 14,3%. Diabetul zaharat în 4,1%, HIV infecția în 10,2%. Câte o maladie concomitență s-a determinat în 33,9% și 2 și mai mult în 42,1% cazuri. În cazurile cu recidivă din recidivă a predominat cazuri cu 2 și mai multe patologii concomitente 57,1%, în cazurile cu recidive din caz nou în 38,0%.

În recidivele dezvoltate din recidive în 42,8% cazuri au urmat tratament individualizat. Tratament standardizat în 30,4% cazuri a urmat pacienții cu TB din caz nou. În total s-au înregistrat 7,7% evenimente adverse, dintre care 6,0% au fost evenimente toxice.

Conform rezultatului rezistenței a M. Tuberculosis, în toate loturile a predominat forma drogrezistentă 58,0%. În cazurile de recidivă din caz nou a predominat TB MDR cu 53,8%, în cazurile de recidivă din recidivă a predominat cazuri cu preXDR și XDR în 42,9%.

În rezultatul studierii activității funcționale a neutrofilelor la pacienții cu recidivă a tuberculozei pulmonare și tuberculoză pulmonară fără recidivă s-a determinat că până la tratament nivelul de fagocite capabile de fagocitoză, activitatea fagocitară a neutrofilelor, activitatea funcțională (de digere) a neutrofilelor evaluată după testul NBT în lotul cu recidivă a tuberculozei pulmonare au fost scăzute în comparație cu bolnavii de tuberculoză pulmonară fără recidivă. După tratament indicatorii sau îmbunătățit semnificativ la bolnavii cu recidivă a tuberculozei pulmonare.

Analiza indicilor metabolismului neutrofilelor a demonstrat că activitatea fosfatazei acide și activitatea fosfatazei alcaline au fost mai pronunțat scăzute la bolnavii cu recidivă a tuberculozei pulmonare.

Activitatea lactatdehidrogenazei la bolnavii cu recidivă a tuberculozei pulmonare a fost majorată, dar la bolnavii cu bolnavii de tuberculoză pulmonară seste scăzută.

În rezultatul studierii asocierii polimorfismelor – 94delATTG al genei NFkB1 și s7574865 și rs897200 în STAT4 cu tuberculoza pulmonară s-a determinat o asociere statistic semnificativă a polimorfismului rs897200 al genei STAT4 cu tuberculoza pulmonară pentru modelele de moștenire alelice ($p=0,034$) și dominante ($p=0,032$). Analiza nu a evidențiat o asociere a polimorfismelor 94delATTG al genei NFkB1 și s7574865 în STAT4 cu tuberculoza pulmonară.

În rezultatul studierii indicelui de adaptare la pacienții cu tuberculoză s-a determinat a fi statistic semnificativ mai mare ($0,53\pm 0,072$) în comparație cu persoanele sănătoase ($0,37\pm 0,007$, $p<0,05$). La pacienții cu co-infecție de TB/HIV, indicele de adaptare este cu tendință spre scădere ($0,32\pm 0,062$). Una dintre cele mai nefavorabile reacții de adaptare - reacția de stres, a fost observată în 20% din pacienți cu TB. La pacienții cu co-infecție TB/HIV, reacția de stres a fost determinată în 50% cazuri, de 2,5 ori mai frecvent întâlnită. Una dintre reacțiile favorabile de adaptare - reacția de activare lentă, s-a determinat în 40% cazuri cu TB și 10% la pacienții cu co-infecție de TB/HIV. Prezența acestor reacții de adaptare nespecifice generale - reacția de stres, este un semn prognostic nefavorabil și indică la necesitatea fortificării individualizate a măsurilor curative, efectuate individualizat.

Datele Ecocardiografiei cu Doppler a relevat, că cele mai crescute valori ale presiunii medii în artera pulmonară (PMAP) s-au depistat la pacienții cu co-infecție TB/HIV ($36,0\pm 4,12$ mmHg, $p<0,05$) vs. $28,2\pm 4,04$ mmHg la pacienții cu tuberculoză pulmonară fără infecție HIV, $p<0,05$. Diametrul telediastolic a ventriculului drept (VD) a fost semnificativ crescut la pacienții cu la coinfecție TB/HIV ($30,7\pm 2,46$ mm, $p<0,05$) în comparație cu pacienții cu tuberculoză pulmonară fără infecție HIV ($26,2\pm 3,45$ mmHg and $25,4\pm 4,24$ mmHg, respectiv, $p<0,05$). Nu s-a relevat interconexiuni semnificative între coinfecție TB/HIV și hipertrofie ventriculară dreapta și stângă, fracție de ejeție a ventriculului

stâng, diametrul atrial drept și stâng și alte indice ale funcției pulmonare ($p > 0,05$). În 13,8% cazuri cu coinfecție TB/HIV s-a determinat tendințe spre prelungirea intervalului QT mai mult de 450 msec (în mediu $468,5 \pm 32,44$ msec) fără orice manifestări clinice.

Intoxicația tuberculoasă a fost observată la 20% pacienți cu TB, și în 60% la pacienții cu co-infecție TB/HIV. Conținutul de complexe imune circulante și masa moleculară mică, a fost semnificativ mai mare (de la $p < 0,05$ la $p < 0,01$) la pacienții cu co-infecție de TB/HIV decât la pacienții cu TB. Conținutul de complexe imune circulante cu masa moleculară înaltă, medie și mică este semnificativ înalt ($p < 0,05$; $p < 0,001$) la pacienții din ambele loturi în comparație cu cei sănătoși, și la pacienții cu TB/HIV față de cazurile cu tuberculoză fără infecția HIV.

Determinarea activității antibacteriene și antifungice a extractelor obținute din produsele vegetale sp. *Solidago* pe culturi standardizate și certificate de microorganisme: *Staphylococcus aureus*, *Escherichia coli*, *Enterococcus faecalis*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Klebsiella pneumoniae*, *Candida albicans*; *Aspergillus fumigatus*, *Aspergillus flavus*, *Aspergillus niger*. Activitatea antibacteriana și antifungică a fost cercetată *in vitro* cu aprecierea curbei doză-efect. Pentru aprecierea activității antibacteriene și antifungice au fost testate produsele vegetale sp. *Solidago* cu concentrația 0,75 mg/ml și 1.5 mg/ml, la expoziția de 24 ore și 48 ore.

S-a evidențiat activitatea antibacteriana pe tulpina de *Klebsiella pneumoniae* începând cu concentrația de 0,75 mg/ml și expoziția 24 ore.

Articole în reviste cu factor de impact mai mare de 3,0 – 7

1. GOODALL RL, MEREDITH SK, NUNN AJ, BAYISSA A, BHATNAGAR AK, BRONSON G, CHIANG CY, CONRADIE F, GURUMURTHY M, KIRENGA B, KIRIA N, MERESSA D, MOODLIAR R, NARENDRAN G, NGUBANE N, RASSOOL M, SANDERS K, SOLANKI R, SQUIRE SB, TORREA G, TSOGT B, TUDOR E, VAN DEUN A, RUSEN ID. Evaluation of two short standardised regimens for the treatment of rifampicin-resistant tuberculosis (STREAM stage 2): an open-label, multicentre, randomised, non-inferiority trial *Lancet*. 2022 Nov 26;400(10366):1858-1868. (IF 202.731).
2. VARZARI, A.; DEYNEKO, I.V.; HOFFMANN BRUUN, G.; DEMBIC, M.; HOFMANN, W.; CEBOTARI, V.M.; GHINDA, S.S.; ANDRESEN, B.S.; ILLIG, T. Candidate genes and sequence variants for susceptibility to mycobacterial infection identified by whole-exome sequencing. *Frontiers in Genetics*, 20 October 2022. ISSN: 1664-8021. doi: 10.3389/fgene.2022.969895 (IF: 4.772).

3. DEYNEKO, I.V.; MUSTAFAEV, O.; TYURIN, A.A.; ZHUKOVA, K.V.; VARZARI, A.; GOLDENKOVA-PAVLOVA, I.V. Modeling and cleaning RNA-seq data significantly improve detection of differentially expressed genes. *BMC Bioinformatics*. In press, accepted 29 October. ISSN: 1471-2105 (IF: 3.328).
4. FINCI, I.; CRUDU, V.; NIEMANN, S.; DENKINGER, C.; et all. Investigating resistance in clinical Mycobacterium tuberculosis complex isolates with genomic and phenotypic antimicrobial susceptibility testing: a multicentre observational study. *Lancet Microbe* 2022; www.thelancet.com/microbe. Published online July 27, 2022 (IF-86.208). [https://doi.org/10.1016/S2666-5247\(22\)00116-1](https://doi.org/10.1016/S2666-5247(22)00116-1).
5. MARIN, M.; CRUDU, V.; ROSENTHAL, A.; FARHAT, MR. Benchmarking the empirical accuracy of short-read sequencing across the M. tuberculosis genome. 2022 Mar 28;38(7):1781-1787;. (IF-6.937). doi: 10.1093/bioinformatics/btac023. PubMed PMID: 35020793; PubMed Central PMCID: PMC8963317.
6. KHEIRANDISH, M.; CATANZARO, D.; CRUDU, V.; ZHANG, S. Integrating landmark modeling framework and machine learning algorithms for dynamic prediction of tuberculosis treatment outcomes. *Am Med Inform Assoc*. 2022;29(5):900-908. (IF-7.942) doi: 10.1093/jamia/ocac003. PMID:35139541, <https://doi.org/10.1093/jamia/ocac003>.
7. SHIYING, Y.; CRUDU, V.; CODREANU, A.; CIOBANU, N.; TED COHEN, T. Predicting resistance to fluoroquinolones among patients with rifampicin-resistant tuberculosis using machine learning methods. *PLOS Digital Health* (IF-3.24) <https://doi.org/10.1371/journal.pdig.0000059> June 30, 2022.

Articole în reviste cu factor de impact 0,1-0,9 - 3

1. ЛЕСНИК, Э.; ГИНДА, С. Циркулирующие иммунные комплексы как биомаркеры эндогенной интоксикации при туберкулезе легких. *Инфекция и иммунитет*. Том 12, № 3 (2022). С. 486-494. (IF – 0,647).
2. ТУДОР, Е. М.; ЯВОРСКИЙ, К. М.; БРУМАРУ, А. Г.; МОСКОВЧУК, А. Ф.; ШИНКАРЕНКО, И. В.; БОЛОТНИКОВА, В. А. Рецидивы туберкулеза легких и коморбидная патология как актуальная междисциплинарная проблема современной медицины. *Туберкулез и болезни легких*. 2022. preprint. ISSN 2075-1230
3. ЛЕСНИК, Э.; ГИНДА, С. Иммунные нарушения у больных с туберкулезом легких. *Туберкулез и болезни легких*. 2022. preprint. ISSN 2075-1230

În reviste din Registrul National al revistelor de profil

- categoria B - 26

1. TUDOR, E.; IAVORSCHI, C.; BRUMARU, A.; KULCIŢKAIA, S.; BOLOTNICOVA, V.; MOSCOVCIUC, A.; CRIVENCO, G.; CORLOTEANU, A. Patogeneza și caracteristica clinico-epidemiologică a recidivelor tuberculozei pulmonare la paciență de alcool și la persoanelor fără adăpost. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 110-115. ISSN 1857-0011.
2. TUDOR, E.; GHINDA, S.; GUDUMAC, V. Producția de citokine proinflamatorii și starea imunității celulare la pacienții cu tuberculoză pulmonară cu și fără recidivă. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 100-104. ISSN 1857-0011.
3. CRUDU, V.; CODREANU, A.; ALEXANDRU, S.; VILC, V.; DONICA, A.; TUDOR, E.; TURCAN, N.; CIOBANU, N.; Analiza geografică și evaluarea secvențierii genomului M. tuberculosis la nivel național. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 174-178. ISSN 1857-0011.

4. SUCMAN, N.; UNCU, L.; CRUDU, V.; CIOBANU, N.; CODREANU, A.; VALICA, V.; MACAEV, F. Study of antituberculosis activity of the cyclodextrins particles loaded with juglone. *Revista Farmaceutică a Moldovei* (vol. 45). 2021. Nr. 1, 12-16. ISSN: 1812-5077
5. PISARENCO, S.; MANEA, M.; PISARENCO, C. Evaluarea satisfacției pacienților din staționarul ftziopneumologic: aspecte medico-sociale și juridice. *Sănătate publică, economie și management în medicină*. 2022, 4(95). ISSN 2587-3873.
6. ПИСАРЕНКО, К.; ПИСАРЕНКО, С. Врачебная ошибка: медицинский, социально-психологический и правовой аспекты. *Sănătate publică, economie și management în medicină*. 2022, 4(95). ISSN 2587-3873.
7. IAVORSCHI, C.; ALEXANDRU, S.; KULCIȚKAIA, S.; TUDOR, E.; BOLOTNICOVA, V.; BRUMARU, A.; AXENTII, E.; OLEINIC, V. Realizării și probleme în domeniul profilaxiei, diagnosticului și a tratamentului tuberculozei la copii în Republica Moldova, în cadrul implementării « END TB STRATEGY». *OH. RM ONE HEALTH & Risk Management*. Vol.3 2022, 26-32.ISSUE 3.
8. IAVORSCHI, C.; KULCIȚKAIA, S.; CORLOTEANU, A.; TUDOR, E.; BOLOTNICOVA, V.; BRUMARU, A. Monitorizarea și evaluarea actuală al bacilarității în tuberculoza aparatului respirator la copii pe fundalul tehnologiilor noi de detecție a micobacteriilor și schemelor de tratament. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 105-109. ISSN 1857-0011.
9. TUDOR, E.; IAVORSCHI, C.; BRUMARU, A.; BOLOTNICOVA, V.; MOSCOVCIUC, A.; CORLOTEANU, A.; KULCIȚKAIA, S. Importanță epidemiologică și clinică a predictorilor medico-sociali și determinanții în dezvoltarea recidivei de tuberculoză pulmonară la adulți ș managementul asistenței medicale. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2021, nr. 3(71), 245-249. ISSN 1857-0011.
10. BACINSCHI, N.; TUDOR, E.; TĂRĂBURCĂ, M. Inhibitorii metabolismului energetic o nouă grupă de preparate antituberculoase. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2021, nr. 3(71), 55-63. ISSN 1857-0011.
11. CONDRAȚCHI, D.; PISARENCO, N.; PISARENCO, S.; MARTÎNIUC, C.; LUCHIAN, M. Structura nosologică și dinamica dizabilității populației adulte în Republica Moldova. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2021, nr. 3(71), 123-127. ISSN 1857-0011.
12. PISARENCO, S.; DAVID, A.; PISARENCO, C.; MARTÎNIUC, C.; MANEA, M.; CULA, E. Aspectele medicale și legale ale activităților comitetului de management al tuberculozei rezistente la medicamente. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2021, nr. 3(71), 123-127. ISSN 1857-0011.
13. MARTÎNIUC, C.; PISARENCO, S.; SIMIONICĂ, I. Ineficacitatea Sildenafilului în tratamentul hipertensiunii pulmonare idiopatice. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2021, nr. 3(71), 254-257. ISSN 1857-0011.
14. KULCIȚKAIA, S.; IAVORSCHI, C.; MALIC, A.; SELEVESTRU, R.; ROTARU-LUNGU, C.; BOUNEGRU, A. Tuberculoza pediatrică în raport cu sistemul imun. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2021, nr. 3(71), 45-49. ISSN 1857-0011.
15. USTIAN, A.; MALIC, A.; POPA, V.; PALADI, C.; KULCIȚKAIA, S.; NIGULEANU, A.; OSIPOV, T.; IAVORSCHI, C. Dinamica letalității bolnavilor de tuberculoză pulmonară din retratament. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2021, nr. 3(71), 239-241. ISSN 1857-0011.

16. LESNIC, E.; GHINDA, S.; PRIVALOVA, E. Procedeu de determinare a severității și tipurilor perturbărilor immune la pacienții cu tuberculoza pulmonară în dependența de spectrul rezistenței medicamentoase. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 125-129. ISSN 1857-0011.
17. MATVYEYEVA, S.; SHEVCHENKO, O.; TUDOR, E.; SMIRNOV, S. Corelația dintre severitatea clinică a tuberculozei pulmonare, funcția tiroidiană și unele citokine. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 130-137. ISSN 1857-0011.
18. KULCIȚKAIA, S.; IAVORSCHI, C.; MALIC, A.; SELEVESTRU, R.; ROTARU-LUNGU, C.; BOUNEGRU, A. Tuberculoza pediatrică în raport cu sistemul imun. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 29-33. ISSN 1857-0011.
19. IAVORSCHI, C.; SAGHIN, T.; NIGULEANU, A.; MALIC, A.; LESNIC, E. Factorii de risc și determinanții socio-demografici ai recidivei tuberculozei în populația pediatrică. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 34-38. ISSN 1857-0011.
20. PISARENCO, C.; PISARENCO, S. Problema erorilor medicale în contextul sindromului burnout. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 47-51. ISSN 1857-0011.
21. CONDRĂȚCHI, D.; PISARENCO, N.; MARTÎNIUC, M.; PISARENCO, S. Structura nosologică și dinamica dizabilității populației adulte în Republica Moldova. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe medicale*, 2022, Vol. 71, 98-100. nr. 3.
22. GHINDA S.; TUDOR, E.; OSIPOV, T., CHIROȘCA, V.; PANTEA, V.; GUDUMAC, V.; BRUMARU, A. Caracteristicile conținutului de limfocite T în funcție de stresul oxidativ și activitatea antioxidantă la pacienții cu tuberculoză pulmonară și infecția COVID-19. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2021, nr. 3(71), 200-205. ISSN 1857-0011.
23. DJUGOSTRAN, V.; ANTIPA, V.; GARAEVA, S.; POSTOLATII, G.; CEAPA-CĂTANĂ, L. Caracteristica spectrului acizilor aminici liberi din sânge în tuberculoza pulmonară drogrezistentă și posibilitățile corecției dereglărilor acestuia. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 198-199. ISSN 1857-0011.
24. MARTÎNIUC, C.; PISARENCO, S.; SIMIONICĂ, I. Ineficacitatea Sildenafilului în tratamentul hipertensiunii pulmonare idiopatice. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe medicale*. 2022, (în tipar).
25. MARTÎNIUC, C.; PISARENCO, S.; SIMIONICĂ, I.; DAVID, A. Valsartan vs. Prestarium în controlul hipertensiunii pulmonare și funcției endoteliale la pacienții cu bronhopneumopatie obstructivă cronică. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 179-183. ISSN 1857-0011.
26. PISARENCO, C.; PISARENCO, S. Eroare medicală ca urmare acțiuni imprudente, neglijente sau neprofesioniste. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 3(74), 43-46. ISSN 1857-0011.

Articole în culegeri - 3

1. PISARENCO, C.; PISARENCO, S. Integrarea inteligenței artificiale în medicină: aspecte legale. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, dedicată zilei internaționale a științei pentru pace și dezvoltare: 10-11 noiembrie 2022, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău.*

2. PISARENCO, C.; PISARENCO, S. Eroare medicală pe calea îmbunătățirii siguranței pacienților: abordări juridice și educaționale europene pentru rezolvarea problemei. În: *Conferința științifică internațională „Integrarea Europeană prin îndreptarea Educației, Cercetării, inovațiilor în țările Parteneriatului Estic”* organizată de Universitatea de Stat din Moldova: 16-17 mai 2022, Chișinău. https://usm.md/wp-content/uploads/Agenda-EUSHARE_2022.pdf
3. PISARENCO, C.; PISARENCO, S. Aspecte psihologice și juridice ale erorilor medicale. În: *Conferința științifică internațională de psihologie aplicată „Actualități și perspective în cercetarea psihologică”*: 29.11.2022-30.11.2022, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău.

Teze ale conferințelor științifice

- în lucrările conferințelor științifice naționale - 4

1. PISARENCO, N.; CONDRAȚCHI, D.; PISARENCO S.; MARTÎNIUC, C. Mortalitatea generală după principalele cauze de deces în Republica Moldova. În: *Conferința științifică anuală „Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță”*: 19-21 octombrie 2022, USMF „Nicolae Testemițanu”, Chișinău. № 241. <https://conferinta.usmf.md/wp-content/uploads/USMF-Rezumat-acceptate-grupate-pe-Sectii-pe-profiluri-tematice-.pdf>
2. NIGULEANU, A.; LESNIC, E.; PRIVALOVA, E.; GHINDA, S. Pathogenetic diversity of the immune disturbances in patients with pulmonary drug susceptible and drug resistant tuberculosis. *Conferința științifică anuală «Cercetarea în biomedicina și sănătate, excelență și performanță»*, 19-21 octombrie 2022 .
3. PISARENCO, C.; PISARENCO, S. Riscuri etice, medicale și juridice ale aplicării inteligenței artificiale în medicină. În: *Conferința științifică anuală „Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță”*: 19-21 octombrie 2022, USMF „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, № 152. <https://conferinta.usmf.md/wp-content/uploads/USMF-Rezumat-acceptate-grupate-pe-Sectii-pe-profiluri-tematice-.pdf>
4. PISARENCO, C.; PISARENCO, S. Erorile medicale: aspecte etice și juridice, modalități de prevenire. În: *Conferința științifică anuală „Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță”*: 19-21 octombrie 2022, USMF „Nicolae Testemițanu”, Chișinău. № 153. <https://conferinta.usmf.md/wp-content/uploads/USMF-Rezumat-acceptate-grupate-pe-Sectii-pe-profiluri-tematice-.pd>

- în lucrările conferințelor științifice internaționale - 20

1. PISARENCO, S.; DAVID, A.; MANEA, M.; STANCEVA, M.; CULA, E.; VOLOȘCIUC, I.; PISARENCO, C. Medical, organizational and legal aspects of the activity of national committee on management of drug-resistant tuberculosis. În: *5th International Scientific Conference „Seeking Ways to Eliminate TB in Asia”*: 15-16 September 2022. Day 2. Ulaanbaatar, Mongolia, 2022, p. 5, 29-34. <https://www.stoptbk.org/upload/event/forum/730e1b3a-90c1-41b0-b369-88ef98102005.pdf>
2. МАНЯ, М. Л.; ПИСАРЕНКО, С. В.; НИКОЛАЕВ, В. В.; ПИСАРЕНКО, К. С. К вопросу о качестве консультативной фтизиопневмологической помощи. În: *XXXII Национальный конгресс по болезням органов дыхания*: 18-21 октября 2022 г. Москва: ДизайнПресс, 2022, №, с. ISBN.
3. ПИСАРЕНКО, С. В.; МАРТЫНЮК, К.И.; КОНДРАЦКИ, Д. П.; МАНЯ, М. Л.; ПИСАРЕНКО, К. С. О холл в контексте медицинских и правовых аспектов

- безопасности пациента в стационаре. În: *XXXII Национальный конгресс по болезням органов дыхания*: 18-21 октября 2022 г. Москва: Дизайн Пресс, 2022, №, с. ISBN.
4. ПИСАРЕНКО, С. В.; ДАВИД, А. В.; МАРТЫНЮК, К. И.; МАНЯ, М. Л.; СТАНЧЕВА, М. В.; ВОЛОЩУК, И. В., КУЛА, Е. Н.; ПИСАРЕНКО, К. С. О медицинских, организационных и правовых аспектах менеджмента лекарственно-устойчивого туберкулеза. În: *XXXII Национальный конгресс по болезням органов дыхания*: 18-21 октября 2022 г. Москва: ДизайнПресс, 2022, №, с. ISBN.
 5. ТУДОР, Е. М.; ЯВОРСКИЙ, К. М.; БРУМАРУ, А. Г.; БОЛОТНИКОВА, В. А.; МОСКОВЧУК, А. Ф.; КРИВЕНКО, Г. Т.; КОРЛОТЯНУ, А. А.; АКСЕНТИЙ, Е. И. Ассоциированные вирусные инфекции и общесоматическая патология у больных с рецидивами туберкулеза легких: клиничко-эпидемиологические аспекты. *XXXI Национальный конгресс по болезням органов дыхания*. 26-29 октября 2021г., Москва.
 6. ТУДОР, Е. М.; БОЛОТНИКОВА, В. А.; БРУМАРУ, А. Г.; МОСКОВЧУК, А. Ф.; ШИНКАРЕНКО, И. В.; АКСЕНТИЙ Е. И. Респираторный экстрапульмонарный туберкулез: клиника, диагностика и лечебно-оздоровительные меры. *XXXII Национальный конгресс по болезням органов дыхания*. 18-21 октября 2022г., Москва.
 7. ТУДОР, Е. М.; ЯВОРСКИЙ, К. М.; БРУМАРУ, А. Г.; БОЛОТНИКОВА, В. А.; МОСКОВЧУК, А. Ф.; АКСЕНТИЙ Е. И. Рецидивы туберкулеза легких у лиц, страдающих алкоголизмом. *XXXII Национальный конгресс по болезням органов дыхания*. 18-21 октября 2022г., Москва. Сборник трудов конгресса.
 8. МОСКОВЧУК, А. Ф.; КРУДУ, П. Ф.; БОЛОТНИКОВА, В. А.; ШИНКАРЕНКО, И. В.; ТОМША, А. М.; БРУМАРУ, А. Г.; Хроническая обструктивная болезнь легких: динамика статистических показателей смертности в Республике Молдова. *XXXII Национальный конгресс по болезням органов дыхания*. 18-21 октября 2022г., Москва.
 9. ЯВОРСКИЙ, К. М.; ТУДОР, Е. М.; ВИЛЬК, В.; БОЛОТНИКОВА, В. А.; БРУМАРУ, А. Г.; МОСКОВЧУК, А. Ф.; АКСЕНТИЙ Е. И.; ОЛЕЙНИК, В. К. Роль и целесообразность превентивной химиотерапии и стартового эмпирического режима лечения туберкулеза органов дыхания у детей из очагов туберкулезной инфекции с лекарственной устойчивостью к противотуберкулезным препаратам в Республике Молдова. Сочи.
 10. ТУДОР, Е.; ПРИВАЛОВА, Е.; КИРОШКА, В.; ГИНДА, С.; ЗИНЧЕНКО, Н.; БРУМАРУ, А. Взаимовлияние продукции TNF- α и процесса бластообразования у больных с рецидивом туберкулеза легких. Пятая Международная научная конференция «В поисках путей ликвидации туберкулеза в Азии», 15-16 сентября 2022 г.
 11. CIOBANU, N.; CODREANU, A.; CRUDU, V.; TURCANU, N.; LESAN, V. Evaluation of sensitivity and specificity of molecular tests for detecting the resistance of M. tuberculosis from the raw sputum and isolates strains. Diagnostic accuracy of the of molecular tests for early diagnosis of multidrugresistant tuberculosis. ESM Annual Meetings 26-29 June 2022, Bologna, Italy.
 12. CIOBANU, N.; CODREANU, A.; TURCANU, N.; CRUDU, V. Diagnostic accuracy of the of molecular tests for early diagnosis of multidrugresistant tuberculosis. ERS Annual Meetings 04-08 September 2022, Barcelona, Spain.
 13. LESNIC, E.; GHINDA, S. The role of lymphocyte proliferation tests in the assessment of the functional activity of T lymphocytes in patients with pulmonare TB with in different

types of drug-resistance. Пятая Международная научная конференция «В поисках путей ликвидации туберкулеза в Азии», 15-16 сентября 2022 г.

14. ПИСАРЕНКО, С.; МАНЯ, М.; РУСУ, Д.; ГАЛАТОНОВА, М.; ПИСАРЕНКО, К. вопросу об организационно-правовых аспектах обеспечения пожарной безопасности в ковидном отделении стационара. În: XXXII Национальный конгресс по болезням органов дыхания: 18-21 октября 2022 г. Москва: ДизайнПресс, 2022, №, с. ISBN.
15. МАРТЫНЮК, К.; ПИСАРЕНКО, С.; СИМИОНИКЭ, Ю.; ДЖУГОСТРАН, В.; Удлинение интервала QT у пациентов с ВИЧ-инфекцией на фоне химиотерапии туберкулеза легких. În: XXXII Национальный конгресс по болезням органов дыхания: 18-21 октября 2022 г. Москва: ДизайнПресс, 2022, №, с. ISBN.
16. ОСИПОВА, Т.; ТУДОР, Е.; ПРИВАЛОВА, Е.; КИРОШКА, В.; ГИНДА, С.; ЗИНЧЕНКО, Н.; ПАНТЯ, В. Влияние содержания IL-6 и отношения нейтрофилы/лимфоциты на течение COVID-19 у больных туберкулезом легких. Пятая Международная научная конференция «В ПОИСКАХ ПУТЕЙ ЛИКВИДАЦИИ ТУБЕРКУЛЕЗА В АЗИИ», 15-16 сентября 2022 г.
17. ВАРЗАРЬ, А.; КОВАЛЕНКО, С.; ТОПАЛ, Д. Новые данные о верхнепалеолитическом погребении из Косэуць на Среднем Днестре. Conferința științifică a Muzeului Național de Istorie a Moldovei: ediția a 32-a, 27-28 octombrie 2022, Rezumatele comunicărilor, pp. 25-26. Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Chișinău, 2022.
18. ОСИПОВА, Т.; ТУДОР, Е.; ПРИВАЛОВА, Е.; КИРОШКА, В.; ГИНДА, С.; ЗИНЧЕНКО, Н., ПАНТЯ, В. Влияние отношения IL-6/CD3 на течение COVID-19 у больных туберкулезом легких. XXXII Национальный конгресс по болезням органов дыхания/ 18-21 октября 2022 года.
19. CALANCEA, V.; TERNA, E.; MARTINIUC, C.; EREMCIUC, S.; SIRBU, I.; MATCOVSCHI, C.; CALANCEA, E.; MATCOVSCHI, S. Effects of Molsidomin upon pulmonary hemodynamics and oxygen transport by arterial blood in chronic obstructive pulmonary disease (COPD) and decompensated cor pulmonale. *Eur Respir J* 2022; 60: Suppl. 66, 3804. DOI: 10.1183/13993003.congress-2022.3804. Print ISSN: 0903-1936. Online ISSN: 1399-3003. https://erj.ersjournals.com/content/60/suppl_66/3804
20. CALANCEA, V.; TERNA, E.; MARTINIUC, C.; EREMCIUC, S.; SIRBU, I.; CALANCEA, E.; MATCOVSCHI, C.; MATCOVSCHI, S. Effects of Salbutamol upon lung ventilation, hemodynamics and oxygen transport by arterial blood in chronic obstructive pulmonary disease (COPD). *Eur Respir J* 2022; 60: Suppl. 66, 3761. DOI: 10.1183/13993003.congress-2022.3761. Print ISSN: 0903-1936. Online ISSN: 1399-3003. https://erj.ersjournals.com/content/60/suppl_66/3761

Articole de popularizare a științei -1

1. Velixar E. Cum diagnosticăm tuberculoza oculară? Tainele sănătății. (în tipar).

Brevete implementate

1. Metodă de tratament al tuberculozei oculare.nr. 371, 2010.11.22.

Brevete obținute

1. Metodă de apreciere a activității antiinflamatoare a substanțelor biologice active asupra capacității de producere a hidrogenului sulfurat de către un țesut biologic. Pantea V., Andronache L., Sardari V., Fulga A., Șveț I., Gamaniuc M., Ghinda Su., Popa V. Nr. 2178, 12.03.2021.

II. Relevanța rezultatelor științifice obținute și impactul acestora asupra dezvoltării socio-economice

Rezultatele obținute vor contribui la elaborarea unor măsuri eficiente de prevenție a dezvoltării recidivelor. Activitatea funcțională a neutrofilelor și metabolismul lor pot fi biomarker în diagnosticul și monitorizarea dinamicii evoluției tratamentului antituberculos la pacienții cu recidivă a tuberculozei pulmonare. Polimorfismul STAT4 rs897200 poate fi considerat un potențial biomarker pentru prezicerea dezvoltării tuberculozei pulmonare.

Cunoașterea reacțiilor de adaptare nespecifice generale și a nivelelor de reactivitate va contribui la îmbunătățirea situației epidemiologice în țară, acordarea ajutorului curativ pacienților coinfecție TB/HIV.

Rezultatele obținute vor contribui la elaborarea unor noi preparate cu acțiune antiinfecțioasă pentru utilizare în practica stomatologică și auriculară, inofensive pe piața farmaceutică, cu reducerea consumului de antibiotice și a rezistenței bacteriene și fungice.

III. Lista evenimentelor organizate

1. Atelierul de lucru cu genericul ”Implicarea organizațiilor societății civile în realizarea activităților de răspuns la tuberculoză: realizări, impedimente, perspective”. 5 februarie 2022.
2. Curs de instruire pentru ftiziopneumologi cu genericul „Tuberculoza și Covid-19”, 08-10 februarie 2022
3. Conferință științifico-practică consacrată Zilei Mondiale de Combatere a Tuberculozei cu genericul „Investește pentru a pune capăt tuberculozei. Salvează vieți!”, 24 martie 2022.
4. Curs de instruire cu genericul „Diagnosticul microbiologic al tuberculozei”.19-21 aprilie 2022.
5. Conferință cu organizațiile societății civile active în domeniul TB și HIV: Diseminare a rezultatelor cercetărilor științifice. 21 iulie 2022.
6. Conferință științifico-practică cu participare internațională cu genericul ”Regimuri scurte de tratament al tuberculozei multidrorezistente”, 09 septembrie 2022.
7. Participare cu stand în cadrul Expoziției naționale „Știința pentru pace: creativitate, experiență, perspective” organizată la 10 noiembrie 2022 de către AȘM în contextul Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare.

IV. Participări în cadrul evenimentelor naționale/internaționale

1. Atelierul de lucru cu genericul ”Implicarea organizațiilor societății civile în realizarea activităților de răspuns la tuberculoză: realizări, impedimente, perspective”. 5 februarie 2022.
2. Curs de instruire pentru ftiziopneumologi cu genericul „Tuberculoza și Covid-19”, 08-10 februarie 2022
3. Conferință științifico-practică consacrată Zilei Mondiale de Combatere a Tuberculozei cu genericul „Investește pentru a pune capăt tuberculozei. Salvează vieți!”, 24 martie 2022.
4. Conferință științifico-practică „Tratamentul afecțiunilor pulmonare și patologii mixta cardio-pulmonară”, 12 aprilie, or. Bălți, Moldova.
5. Curs de instruire cu genericul „Diagnosticul microbiologic al tuberculozei”.19-21 aprilie 2022
6. Conferința științifică a oftalmologilor din R. Moldova, cu participare internațională, 6-7 mai 2022, Chișinău.
7. Conferința științifică internațională „Integrarea Europeană prin îndreptarea

Educației, Cercetării, inovațiilor în țările Parteneriatului Estic”. 16-17 mai 2022, Chișinău.

8. Conferința Anuală a Societății Europene de Mycobacteriologie ESM. 26-29 June 2022, Bologna, Italy
9. Sesiunea a III-a a Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM la data de 1 iulie 2022,
10. ERS. 04-08 septembrie 2022, Barcelona, Spania
11. Conferință științifico-practică cu participare internațională cu genericul ”Regimuri scurte de tratament al tuberculozei multidrogezistente”, 09 septembrie 2022.
12. Simpozionul național cu participare internațională a Academiei de Științe a Moldovei și USMF „Nicolae Testemițanu”. Infecția COVID-19 la copii – riscuri, complicații și consecințe evolutive. 22 septembrie 2022,
13. Al XXXII Congres Național de Boli Respiratorii: 18-21 octombrie 2022 Moscova.
14. Conferința științifică anuală ”Cercetarea în biomedicina și sănătate, excelență și performanță”, 19-21 octombrie 2022 .
15. Conferința științifică a Muzeului Național de Istorie a Moldovei: ediția a 32-a, 27-28 octombrie 2022,
16. Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, dedicată Zilei internaționale a științei pentru pace și dezvoltare: 10-11 noiembrie 2022.
17. Conferința științifică internațională de psihologie aplicată „Actualități și perspective în cercetarea psihologică”: 29-30.11.2022.
18. A cincea conferința internațională cu genericul „În căutarea cîilor de eliminare a tuberculozei în ASIA” 15-16.12.2022. Ulaanbaatar, Mongolia.

V. Dificultăți/ impedimente apărute

Dificultățile în realizarea activităților științifice rezultă din implementarea reformei în domeniul științei și inovării.

LISTA PROIECTELOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE ÎN CURS

Nr.	Denumirea proiectului/contractului	Conducătorul/coordonatorul proiectului	Termene de executare	Tipul proiectului
Programe de Stat 2020-2023				
1.	Particularitățile recidivei tuberculozei pulmonare. cifrul proiectului: 20.80009.8007.23	Elena Tudor, dr. în. șt. med., conf. cercetător	2020-2023	Programe de Stat 2020-2023
2.	Reacțiile de adaptare nespecifice generale ale organismului la bolnavii cu coinfecție TB/HIV. cifrul proiectului: 20.80009.8007.31	Valeriu Djugostran, dr. hab. în. șt. med., prof. cercetător	2020-2023	Programe de Stat 2020-2023
3.	„Cercetări complexe de elaborare a noilor produse farmaceutice antiinfecțioase autohtone pentru optimizarea farmacoterapiei afecțiunilor stomatologice, orofaringiene și auriculare”, cifrul proiectului: 20.80009.8007.14	Valeriu Crudu dr. în. șt. med., conf. cercetător	2020-2023	Programe de Stat 2020-2023
Inovare și transfer tehnologic				
1.				
2.				
Bi-/multilaterale				
1.	Identificarea persoanelor din contact TB cu risc de progresie la tuberculoză activă	Elena Tudor, dr. în. șt. med., conf. cercetător	2018-2023	R01 AI137681-02
2.				
Programe de postdoctorat				
1.				
2.				
Alte proiecte				
1.	Inovații în Tuberculoză	Crudu Valeriu, dr. în. șt. med., conf. cercetător	2019-2022	H2020-MSCA-RISE-2018
2.	Identificarea erorilor înnăscute ale imunității la pacienții moldoveni cu boală pulmonară micobacteriană netuberculoasă.	Varzari A., dr. în. șt. biol., conf. cercetător	2022-2023	Fundația Alexander von Humboldt. Proiect internațional moldo-german